

hooren te verrijzen en dat door haar de oprichting daarvan zou worden bevorderd.

Dr. VAN DAMME ondersteunde den volgenden dag dit voorstel er op wijzende, dat men verder moest gaan en dat ook de oprichting van dergelijke sanatoria voor den kleinen burger van Regeeringswege moest bevorderd worden.

Dr. BERNHEIM, 1ste gedelegeerde der Fransche Regeering, beschreef daarna het model sanatorium voor teringlijders, zooals hij zich dat denkt: op het zuiden gelegen, alle wanden en plafonds en stuc, glad en rein met afgeronde hoeken, cement of mosaïcbodem, meubels glad, geen kleeden of gordijnen, geen houten vloeren of behangsels, goede ventilatie en doelmatige verwarming met zuivere stofvrije lucht, voorzien van wandelgalerijen, ontsmettingsovens enz.

Ten slotte sprak het Congres de wenschelijkheid uit, dat met steun der Regeering, sanatoria voor tuberkellijders zullen opgericht worden en dat daarin ook gelegenheid zal zijn voor opneming van weinig betalende patiënten. Dit zou bij ons tot de pia vota behooren, in België waar men echter, maar noodig gaarne de Staatsbeurs ten bate der volksgezondheid opent en de meeste hospitalen — als bij ons de scholen — ten deele op staatskosten worden gebouwd is er veel kans, dat ook deze wensch verwezenlijkt wordt.

Zooals ik boven zeide werd mij verzocht mede te deelen tot welke uitkomsten onze stichting Hooghullen had geleid, hoe de gebouwen zijn ingericht en hoe de dienst is georganiseerd. Ik voldeed daaraan gaarne en het was mij een zeldzaam genoegen toen gevraagd werd van waar het geld kwam en of de Staat alles betaalde, te kunnen antwoorden, dat de kosten geheel door belangstellende burgers worden gedragen en de Staatskas alleen in zoover er in betrokken is, dat op Hooghullen krankzinnigheid wordt voorkomen en dus de Staat wordt ontlast van de kosten van verpleging van hen die zonder de behandeling op Hooghullen krankzinnig zouden geworden zijn.

Heden zijn wij aangevangen met de discussiën over de Congo, waarbij de Voorzitter de beleefdheid had mij zijn stoel aan te bieden. Deze discussiën waren van zoo groote beteekenis, dat ik er een afzonderlijken brief aan wijden zal, die ik U binnen enkele dagen zal toezenden.

RUYSCH.

(Wordt vervolgd).

INGEZONDEN.

Geachte Gérant!

Met de opname van onderstaande regelen zult U mij ten zeerste verplichten.

In uw nummer van 31 Juli l.l. komt een opstel voor, naar aanleiding van het overlijden van pastoor KNEIPP, in verband met een artikel dienaangaande opgenomen in de „*Münchener med. Wochenschrift*”. De Schrijver alhier begint met zeer veel beteekenis te hechten aan het oordeel der Münchener Medici over Wörishofen. Hierbij ben ik zoo vrij aan te teekenen, dat zoolang niet één dezer heeren een grondig onderzoek ter plaatse heeft ingesteld, hun

oordeel al van heel weinig waarde is, vooral nog, zoolang het niet door bewijzen gestaafd wordt. Ik geloof niet dat de Schrijver van bedoeld artikel zijn collegae elk in het bijzonder zal beoordeelen en waardeeren, volgens de praatjes van een bij die collegae weggelopen patiënt.

Het artikel van de *M. m. W.* is verder voldoende wederlegd in het „*Central Blatt für das KNEIPP'sche Heilverfahren*”, door Dr. BAUR GEMÜND, welke repliek door mij is overgenomen in het „*Maandblad voor Watergeneeskunde*” van 1 Aug., uitgever J. C. PEEREBOOM, Haarlem, en ik zal mij daar dan ook hier ter plaatse niet mede inlaten. Alleen wil ik nog opmerken dat in dit artikel de volgende zin voorkomt: „Mit KNEIPP ist ein Arzt verloren gegangen”.

Waarom werd dit niet door U vermeld?

Waar U zegt: „Wij behoeven het niet te betreuen als met pastoor KNEIPP „ook zijn „systeem” wel den weg gaat van vele andere, die achtereenvolgens „de kwakzalverij à la mode, de toevlucht van incurabelen zijn geweest”, meen ik te mogen opmerken dat U in elk geval met dat treuen nog wel eenigen tijd kunt wachten. Door KNEIPP is het water als geneesmiddel populair geworden, meer als honderd inrichtingen bestaan er op het Europeesch continent, meerdere in Amerika, en elders. Door een grooten kring van artsen, wordt zijn systeem geheel of gedeeltelijk toegepast. Ook zijn wij goed op weg een wetenschappelijken grondslag te verkrijgen. Immers de interessante ontdekkingen van Prof. WINTERITZ en anderen, over het mobiel worden der roode bloedcellen, hun toenemen in aantal, enz., zij komen ook ons ten goede, en de onderzoekingen in Wörishofen verricht over polscurve en bloeddruk na begietingen en baden, zij zullen er het hunne toe bijdragen, deze heilvolle methode op hechteren grondslag als tot heden, duurzaam de plaats te verzekeren die haar in de geneeskunde toekomt.

Wij betreuen alleen dat zoo weinig artsen, de moeite nemen iets van deze methode te leeren, want daarom neemt de toepassing daarvan door onbevoegden, in ruime mate toe, en kan daardoor op den duur groot onheil gesticht worden.

De medicus die Beijeren bereist, verzuime niet het „Kneippianum” te bezoeken, hij zal door Dr. BAUMGARTEN zeer welwillend worden ontvangen en kan alle inlichtingen krijgen die hij wenscht.

Waar U verder spreekt over het standpunt door den medicus tegenover den kwakzalver in te nemen, dit slaat niet op KNEIPP, bovendien meen ik nog te mogen opmerken, dat nog in Wörishofen, noch elders veel patiënten komen, die niet op alle andere wijzen getracht hebben van hun ziekte bevrijd te worden. De KNEIPP-kuur was en is nog steeds al te veel een ultimum refugium. Is het daarom noodzakelijk dat deze kuur alleen door suggestie werkt? Hebt U, geachte collega, niet het opstel gelezen van Prof. „KUSZMAUL „über den Commisserischen Entwurf zur Revision der Deutschen „Medizinischen Prüfung Ordnung?” sprekende over het water zegt deze Hoogleraar: „Al naarmate het met juiste keuze en handig wordt aange„wend, regelt het den bloedsomloop en de bloedverdeeling, de warmte„vorming en de stofwisseling en oefent invloed uit op ademhaling en zenu„wen. De waterbehandeling is de kinderschoenen ontwassen, toen zij nog „op zwakke beenen struikelde en niet zelden even groot onheil stichtte, als

„misgrepen bij de artsenijsbehandeling,” enz. Koud water doet dus volgens Prof. KUSSMAUL toch nog wel meer als suggereeren. Ook wat U zegt van het kwaad door kwakzalverij gesticht, behoeven wij, wat KNEIPP betreft, niet ad notum te nemen, zoolang de „*Münchener med. W.*” en U, in gebreken zijn gebleven, dat kwaad te bewijzen. Losse zinnen zijn in dezen niet voldoende.

Wilt U ondanks alles voortgaan en KNEIPP een kwakzalver blijven noemen, enkel en alleen omdat hij geen examens heeft afgelegd, en geen hoogeschool heeft bezocht, voor mij blijft hij een geniale autodidakt, die op zijn wijze 40 jaren studeerde alvorens met zijn methode voor het voetlicht te treden, en die hooger staat als andere leeken van onmiskenbare verdiensten, zooals: PRIESSNITZ, SCHROTH, METZGER en anderen.

Ginneken, 11 Aug. 1897.

Dr. s. c. n. SOER, Arts.

Wij willen bij bovenstaanden brief alleen aantekenen, dat wij met den Schrijver „groot onheil van de toepassing der methode door „onbevoegden” vreezen. Wij meenen bovendien dat de Münchener collega's dat onheil reeds hebben geconstateerd.

Niemand kan er iets tegen hebben dat wat er aan KNEIPP's toepassing der watergeneeskunde c. a. goed is, na een zorgvuldig onderzoek en een goede diagnose door een medicus wordt toegepast, waar het geïndiceerd is. Wij gelooven niet dat wat er van deze beperking van KNEIPP's systeem overblijft een hydrotherapeut zal aanmoedigen den titel te voeren van KNEIPP-arts, alleen een goed praedicaat voor een medicus, waaraan een kwakzalver is verloren gegaan. (Red.).

BERICHTEN.

BUITENLAND.

GLASGOW. — Monument. Er heeft zich een Commissie gevormd tot het verkrijgen van bijdragen voor een gedenkteeken voor JOHN en WILLIAM HUNTER. De kosten worden op f 50 000 geraamd (*Med. Record*, 31 Juli).

BERLIJN. — Nieuwe pharmacopoea. Den 9den Augustus, ter gelegenheid van de 65ste Algemeene Vergadering van den *homoeopathischen Centralverein*, heeft een Commissie tot het vervaardigen van een „homoeopathisch „Duitsch artsenijsboek” haar eerste zitting gehouden. Tot haar 22 leden behooren Prof. SCHÜTZ, van de veeartsenijschool te Stuttgart, Ober-Medicinalrath VON SICK, aldaar en, tot ergernis van de *Berl.-Aerztec correspondenz*, ook een Hoogleeraar in de pharmacologie aan een Duitse Universiteit, nl. Dr. SCHULZ te Greifswald. De Duitse Apothekersvereeniging had haar homoeopatische leden tot dit werk aangespoord. De Minister van Onderwijs, med. Dr. SULZER opende in de vergadering het vooruitzicht, dat hij het ontwerp der *pharmacopoea* aan den *Rijkskanselier* zou voorleggen om het te doen invoeren.